

Stanovisko soudu horního (zemského nebo krajského)	Ú ř e d n í o b v o d	Stanovisko vrchního soudu co II. stolice
Štýr Sv. Hypolit Solnohrad Innomostí	arcivévodství hornorakouské » dolnorakouské vévodství solnohradské	} Vídeň Innomostí
Štýrský Hradec	obvod krajského soudu v Innomostí, Bolzanu, Feldkirchenu, a Roveredu obvod zemského soudu štýrskohradeckého	
Lubno Celje Celovec Lublaň Lublaň	obvod krajského soudu lubeňského » » » celjského vévodství korutanské » krajinské	} Štýrský Hradec
Zader Olomouc	okněžněné hrabství Gorice a Gradiška markrabství istrijské město Terst s okolím království dalmatské markrabství moravské a vévodství slezské	
Krakov	obvod zemského soudu krakovského obvod krajsk. soudu novosandečského, rzeszowského a tarnovského	} Terst Zader Brno
Zambor	obvod zemského soudu lvovského obvod krajského soudu přemyslovského, hoczowského, samborského, tarnopolského a stanislavského	
Černovice	vévodství bukovinské	} Lvov

Soudy konsulární viz Konsuláty.

Soudy krajské viz Soudy.

Soudy obchodní.

I. Pojem a význam.

Soudy obchodní jsou soudy sborové, jež projednávají a rozhodují věci obchodní a směnečné. Vznikem svým zasahují do středověku; byly to soudy, jež měly výsady stavu obchodního hájiti a spory mezi obchodníky urovnávati. Tak utvořily se zvláštní zásady právní pro posouzení sporů obchodních (*curia mercatorum*) a vyvinulo se zvláštní řízení, neboť záhy jevila se potřeba, by záležitosti a zájmy obchodnictva byly hájeny vlastními soudy, ježto vlekoucí se řízení písemné a tajné naprosto nemohlo vyhověti požadavkům obchodu. Z evropských států měla Francie velmi záhy zvláštní soudy obchodní, zvané původně »*conservateurs des privilèges des foirs*« a »*consuls des marchands*«. Dle »*code de commerce*« (kniha IV) měly býti zřízeny pro projednávání a rozhodování věcí obchodních všude, kde toho význam styků obchodních požadoval, zvláštní soudy obchodní výhradně obchodníky obsazené. Za vlády francouzské zdomácněly soudy obchodní též v Německu. Pomocí »*code de commerce*« vnikaly soudy obchodní z Francie do většiny zemí románských, zejména do Itálie, Španělska, Portugalska a j. Není však povaha soudů obchodních všude táž; závisela podstatně na tom, jak velikého vlivu domohli se obchodníci na nalézání práva. Dle soustavy francouzské sestává soud obchodní výhradně ze soudců odborníků. Ve Francii působily soudy obchodní hned od svého vzniku jen v I. stolici, kdežto ve stolici apelační a kasační rozhodovaly soudy řádné. Tato organizace ujala se ve většině států, zejména též

v Rakousku. Též náš c. ř. s. zná jen obchodní soudy I. stolice. Kdežto v Německu byly soudy obchodní zavedeny namnoze teprve se zákonem obchodním, byly u nás v Rakousku již dávno před zavedením německého zákona obchodního. V kruzích zákonodárných a odborných často a živě se o tom uvažuje, sluší-li zřizovati vlastní soudy obchodní. Odpůrci této instituce uvádějí zejména, že soudy zvláštní odporují ideí rovnosti práva; poukazují k tomu, že technický živel ve věcech obchodních nepůsobí větší obtíže než ve sporech jiných, že obchodníci, již by byli přibráni co soudcové, se přece jen o svém odvětví přesně vysloviti mohou a při tom by často mohli býti strannickými, že soudcům právníkům, kteří nesmí býti odcizeni životu praktickému a rozmanitým pměrům k němu se pojícím, je spíše možno vyhověti požadavkům obchodním a usancím než naopak obchodníkům právnícky mysliti a zásad právních užívati; poukazováno konečně na příklad praktických Angličanů, Severoameričanů, Holanďanů, kteří vystačí bez soudů obchodních, aniž tím značné jich zájmy obchodní ujmy doznávají. Avšak přes to razila si instituce soudů obchodních dráhu tak, že soudy obchodní všude tam, kde zdomácněly, nabyly vynikajícího významu pro život právní a pro právní obchod a staly se nezbytným článkem ústavy soudní. Všeobecně se uznává, že stinné stránky soudů obchodních vyváženy jsou značnými přednostmi. Přednosti ty záležejí v odborném významu soudů obchodních, ve správném a zdravém pojmání zvyklostí obchodních a potřeb obchodu a zvláště v rychlém vyřizování. Nelze ani popřít, že přibrání soudců laiků k soudcům právníkům jest impulsem pro nalézání práva, jenž podceňován býti nesmí.

II. Organisaace.

Agendu ve věcech obchodních vykonávají v Praze, ve Vídni a Terstu samostatné soudy obchodní (ohledně pražského soudu obch. srv. čl. VIII. č. 2 uv. z. k j. n.), v jiných místech sborových soudů I. stolice zvláštní senáty obchodní těchto soudů. Terstský soud obchodní je zároveň soudem námořským. V místech, kde nalézají se samostatné soudy obchodní, zřízeny jsou též zvláštní soudy okresní pro věci obchodní, pokud se týče, též námořní. Za samosoudce mohou býti při těchto soudech okresních zřízeni toliko soudní tajemníci (§ 25 org. z.). Soudy okresní pro věci obchodní mohou však i jinde býti pouhým nařízením zřízeny (§ 2 j. n.). Zmíněné soudy okresní pro věci obchodní vstoupily na místo bývalých bagatelních soudů ve věcech obchodních (čl. XXI. uv. z. k j. n. a § 19 nař. min. spr. ze dne 5. května 1897 č. 113 ř. z.). Podotknouti dlužno, že i tyto soudy okresní jsou příslušny vydávati platební rozkazy v řízení upomínacím upraveným zák. ze dne 27. dubna 1873 č. 67 ř. z. a v platnosti zachovaným čl. XXVIII. uv. z. k c. ř. s.

III. Příslušnost soudů obchodních. Viz čl. Příslušnost soudní (civilní).

IV. Řízení před soudy obchodními.

Tu platí zásady dané o řízení před sborovými soudy I. stolice, pokud se týče, před soudy okresními obecnými. Zvláštní řízení předepsané pat. ze dne 9. dubna 1782 č. 41 sb. z. s. a min. nař. ze dne 25. ledna 1850 č. 52 ř. z. a ze dne 18. července 1859 č. 132 ř. z. dnes již místa nemá, poněvadž zmíněné předpisy byly výslovně zrušeny čl. III. č. 2 uv. zák. k c. ř. s.